

O NOSO PAPEL É CONSEGUIR MOBILIZACIÓNS EFECTIVAS XUNTO CON OUTROS ACTORES SOCIAIS

ENTREVISTA A ROI CUBA DORADO, PRESIDENTE DE ADEGA



Roi Cuba Dorado
Licenciado en Bioloxía
Mestre Composteiro
Presidente de ADEGA, elixido na 45ª Asemblea Xeral, en 2021.

Roi Cuba Dorado, presidente de ADEGA.

Como comezaches no activismo ambiental?

Supoño que foi un proceso progresivo influenciado por moitas persoas e lecturas... Sempre tiveron interese pola natureza, gústame pasar o tempo na horta familiar, facer deporte ao aire libre, ou observar aves, e canto máis vou aprendendo máis a quero protexer. Como calquera persoa concienciada comecei con pequenas accións individuais como facer compost na casa ou tomar decisións de consumo responsables. Como adolescente lémbrome de participar en manifestacións durante a crise do Prestige que me marcaron e no instituto fun alumno de Adela Figueroa, daquela presidenta de ADEGA. Xa coñecía a asociación polos meus pais e a nosa amiga Montse. Retomei o contacto uns anos despois, cando estaba rematando a carreira de Bioloxía, a miña compañeira Estibaliz animounos a varios a participar no campo de voluntariado do río Tea. Encantoume a experiencia e vin que podía aprender moito das persoas que forman ADEGA, e tamén aportar o meu gran de area, así que me fixen socio e pouco despois comecei a participar na delegación de Lugo, tendo un papel cada vez máis activo.

Chegas á presidencia de ADEGA nun contexto de crise climática e enerxética así como de mobilización social para a reivindicar unha resposta por parte dos gobernos ante tal desafío. Que papel xoga a asociación neste contexto?

ADEGA leva traballando moito tempo na concienciación sobre o cambio climático e o uso de enerxía, e agora vemos que a sociedade permeabiliza máis estas reivindicacións. Como xa avisaba a comunidade científica, os desastres naturais provocados polo cambio climático están aumentando exponencialmente nos últimos anos. Dende o ecoloxismo vimos unha gran resposta do movemento xuvenil (Fridays for Future, Movemento Galego polo Clima...) que visibilizaron a crise climática. É

un problema global e reclamamos aos gobernos que se tomen medidas ambientais efectivas para paliar os efectos do cambio climático.

Os gobernos están optando por manter o consumo de enerxía a través dunha transición enerxética que non é xusta, centralizando a produción de renovables en territorios de sacrificio como é o caso de Galiza. O noso papel é conseguir mobilizacións efectivas, e a verdade é que ao pouco de comezar na presidencia tivemos un gran éxito o 5 de xuño, Día Mundial do Medio Ambiente, na manifestación de Compostela en contra dos macroproectos eólicos en Galiza. Consequimos xuntar forzas tanto os grupos ecoloxistas como con outros actores sociais que teñen as súas propias reivindicacións.

Cales son as principais problemáticas ambientais ás que se enfrenta Galiza e cales as reivindicacións de ADEGA ao respecto?

A principal problemática neste momento é a enerxética, que destrúe os nosos ecosistemas coa instalación de aeroxeradores, encoros ou as súas liñas de evacuación. Reivindicamos que se reduza o consumo, que se descentralice a produción de enerxía e se fomenta o autoconsumo. Outra das problemáticas que afrontamos é por culpa do sector forestal obstinado na eucaliptización de Galiza para producir madeira de pouco valor engadido para os custos ambientais que ten, e que xa ocupa a quinta parte do país con plantacións de especies exóticas de crecemento rápido. Por lóxica, defendemos as nosas especies autóctonas e que o monte teña múltiples usos, entre eles é fundamental reservar zonas para a protección da biodiversidade.

Esta problemáticas, son ambas o resultado de políticas coloniais que benefician a unhas poucas empresas e están levando a perda do noso patrimonio natural e cultural e ao despoboamento do rural.

Ramsés Pérez



Sobreiral do Arnego, onde se levan a cabo accións de custodia do territorio.

Ademais, grazas a organización en delegacións de ADEGA, temos a capacidade para reaccionar ante outras ameazas ambientais que sofre Galiza.

A cuestión eólica está despertando grande contestación social, mais é posible que parte da poboación non entenda por que unha asociación ecoloxista se opón ás enerxías renovábeis.

Son enerxías coa etiqueta “verde” porque non emiten CO₂ directamente polo seu uso. Pero non están libres de impactos ambientais, como a destrución de hábitats ou afeccións ao ciclo da auga. Tamén hai que ter en conta que a súa implantación está “dopada” por unha forte dependencia de combustibles fósiles para a súa fabricación, transporte e

instalación ou para extraer as materias primas necesarias. O abandono de fontes de enerxías fósiles é positivo e non nos opoñemos ás enerxías renovables, pero a transición non pode ser a costa da destrución do noso medio ambiente.

Que afección sobre o medio poden chegar a ter os macroproxectos eólicos en tramitación?

Hai impactos directos que son moi doados de percibir como a mortalidade de aves e morcegos, o impacto visual sobre a paisaxe ou o ruído que fan. Pero as afeccións son moito máis complexas e tamén comprenden todo o proceso: a instalación, o mantemento e o desmantelamento. Os novos macroproxectos van afectar a unha gran parte do territorio, tanto na terra como no mar. Por un lado, na eólica terrestre, os novos proxectos non se limitarán ao noso montes. Queren instalalos nos vales, en zonas de cultivos, ata a 500 metros das poboacións... A instalación do conxunto de proxectos que se están tramitando xerarían sinerxías negativas afectando a conectividade ecolóxica, destrución de hábitats e aos servizos ecosistémicos. Por exemplo, pode alterar o ciclo hidrolóxico e limitar a dispoñibilidade de auga. En canto á ameaza da eólica mariña, estamos vendo como empresas como Iberdrola se queren adjudicar o territorio, antes de analizar os potenciais impactos que tería. Afectaría a un territorio cunha gran biodiversidade mariña, con un importante sector pesqueiro e que é o principal corredor europeo de aves migratorias.

Cales son as reivindicacións de ADEGA neste senso.

A nosa reclamación máis urxente é a moratoria de todos estes proxectos que se están avaliando independentemente. Que se faga un novo plan eólico e que se analice nunha avaliación ambiental estratéxica que contemple as sinerxías entre todos os proxectos.

Se ben agora estanse excluindo zonas protexidas pola Rede Natura, moitas das instalacións estarían en lugares de importante valor ambiental que deberían estar protexidas. Galiza ten unha superficie de Rede Natura minúscula que reivindicamos que se amplíe, non é un capricho noso, estamos incumprindo os obxectivos da Unión Europea de protección de hábitats prioritarios e especies ameazadas.

Outras das liñas de traballo é a forestal.

O principal problema forestal que temos é a eucaliptización, vai máis aló do risco de incendios ou do paisaxístico, afecta aos nosos bosques, e ao patrimonio cultural dos nosos montes. A Xunta publicou recentemente o novo plano forestal no cal fala de reducir a longo prazo o 5 % da

Fototeca do Censoam | A. Fernández-Cid



Encoro do Vao, Viana do Bolo (Ourense).



Manifestación "Eólica Así Non", do 5 de xuño de 2021.

superficie de eucaliptos. Sen embargo, no anterior plano forestal marcaba uns obxectivos para 2032 de un máximo de 245 000 hectáreas, e imos agora polas 600 000... Moito non nos fiamos do cumprimento, menos coa normativa de montes actual e cos reiterados incumprimentos que se permiten. Fíxose unha política de axudas directas á plantación de eucaliptos ata hai 20 anos e continuouse con axudas indirectas á investigación. Así que, realmente é unha situación moi difícil de revertir.

A sentenza do Tribunal Superior que declara ilegal a prórroga da concesión na Ría de Pontevedra a Ence, podería axudar a mudar o mapa forestal galego?

Si, despois de moitos anos de loita ecoloxista nos próximos anos veremos o peche de ENCE en Pontevedra. Mais a nosa preocupación vén nos proxectos que lle queren dar saída ao eucalipto plantado, xa sexan reubicando a celulosa, fábricas de tecidos como viscosa ou o lyocell, ou peor aínda, os cultivos enerxéticos, consistentes na queima da biomasa con emisións brutais de CO2.

Cal é a folla de ruta que traza ADEGA para o noso monte?

Dende ADEGA apostamos por un monte multifuncional con cabida tanto para madeira, froita, cogomelos, gandería extensiva, mel... O abandono do intensivismo buscando unha silvicultura que xere valor engadido, postos de traballo, e que fixe poboación no rural. No 2018 grazas a colaboración con outras entidades presentamos unha Iniciativa Lexislativa Popular no Parlamento Galego na cal se recollían as nosas reivindicacións, que a pesar de ser asinada por 42 000 persoas, foi rexeitada. Temos activa unha campaña de vixilancia sobre cortas forestais ilegais e plantacións de eucaliptos, na cal recolleemos centos de denuncias. De feito hai persoas que nos confunden coa Administración! E por outra banda, tratamos de recuperar terreos mediante accións de deseucaliptización.

Cales son as ferramentas coas que levades adiante o voso traballo reivindicativo e de defensa?

Para que as nosas reivindicacións teñan éxito dependemos da nosa base social. Organizativamente temos unha ampla directiva con especialistas en distintas áreas temáticas e estamos creando grupos de traballo máis específicos. O xeito máis contundente para acadar os nosos

obxectivos é mediante a mobilización cidadá, defendendo a nosa terra nas rúas. Pero estamos dispostos a empregar todas as ferramentas posibles. Xa sexa a vía administrativa, institucional ou xurídica. Por último, outra das nosas prioridades é fomentar o traballo en rede con outras entidades sociais e medioambientais.

Falamos agora dos proxectos de custodia do territorio e restauración ecolóxica que se estades a desenvolver. Cales son e como se prevé desenvolves nestes anos?

A custodia do territorio e a restauración ecolóxica é un punto novo que incluímos nos estatutos de ADEGA na 45ª Asamblea, na que saín escollido presidente. A nosa reflexión é que xa non chega conservar o que temos, porque perdemos moito, polo tanto, precisamos restaurar os nosos ecosistemas. Estas accións de educación ambiental realizámonas en zonas que conseguimos xestionar nós a través de acordos de custodia do territorio cos propietarios ou coa adquisición de parcelas. As nosas accións son: eliminación de flora exótica invasora, restauración de charcas, habilitación de refuxios para morcegos ou aves. As iniciativas de custodia do territorio que levamos a cabo serven de reflexo para que se reproduzan en outras zonas de Galiza, e temos tres proxectos consolidados na Eira da Xoana (Agolada), no Couto da Eirexiña (Cerdedo-Cotobade) e no Monte da Fraga (A Coruña). No que imos traballar, como marca unha das nosas liñas estratéxicas, é na súa replicación tanto nas delegacións comarcais como establecendo contactos con outros colectivos.

Que conquista ambiental che gustaría conseguir como presidente de ADEGA?

Non sei canto vai durar o meu posto na presidencia e penso que as conquistas son mérito colectivo da asociación e de outras persoas sensibles por ter un medio mellor. Grazas ao traballo de moita xente, é probable que neste período se acade unha das primeiras reivindicacións de ADEGA, que é a retirada da fábrica de celulosa da ría de Pontevedra.

Máis a longo prazo, gustaríame avanzar na recuperación dos ríos, liberándoo de encoros. Veríamos a resiliencia que teñen para volver o seu estado natural, e todo o valor engadido que nos proporcionarían. Xa se está facendo en outras partes do mundo, así que ver o Miño sen Belesar é unha utopía alcanzable.